

REGIONALIZM FUNDAMENTEM KULTURY ŚWIATOWEJ

Konferencja na ten temat została zorganizowana 19–20 XI 1999 przez Radę Krajową Regionalnych Towarzystw Kultury oraz Stowarzyszenie Miłośników Jarosławia w ramach II Małopolskich Spotkań Regionalnych Towarzystw Kultury z województw małopolskiego i podkarpackiego. Patronat nad Spotkaniami objęli: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Marszałek Województwa Podkarpackiego.

Ich celem było:

- 1) zapoznanie się z kondycją regionalnych towarzystw kultury,
- 2) realizacja zadań statutowych.

Spotkania rozpoczęto w piątek 19 listopada o godzinie 9.00 w dużej wiaćce starej zabytkowej kamienicy mieszczańskiej, należącej ongiś do królowej Marysienki Sobieskiej, obecnie będącej siedzibą Stowarzyszenia Miłośników Jarosławia. Uczestników Spotkań powitała 60-osobowa orkiestra miejscowej Państwowej Szkoły Muzycznej a następnie prezes Stowarzyszenia Miłośników Jarosławia, Romuald Ostrowski, który też potem prowadził obrady. Krótki rys historyczny miasta i 65-letnią działalność Stowarzyszenia przedstawiła następnie pani Józefa Frendo, członek zarządu SMJ.

Burmistrz Jarosławia – Jan Gilowski i jego zastępca – Robert Wiśniewski złożyli zebrany gratulacje i życzenia owocnych obrad. Podobne życzenia złożyli też prezesi zaproszonych instytucji oraz przedstawiciele kilku towarzystw regionalnych.

Kolejno zostały wygłoszone następujące referaty: dr Krzysztof Ruszel – „Rola tradycji we współczesnej kulturze lokalnej w woj. podkarpackim”, dr inż. Marek Gosztyła: „Zachowane dziedzictwo kulturowe w województwie podkarpackim”, mgr Andrzej Szypuła: „Rola i zadania samorządu wojewódzkiego w dziedzinie kultury”.

Po krótkiej dyskusji i wspólnym obiedzie uczestnicy imprezy udali się na sesję wyjazdową do Pruchnika, zabytkowego miasteczka, słynącego z zabytkowego drewnianego budownictwa, w którym kultywowanie tradycji regionalnych uczyniowo wizytówką gminy. Zostali powitani na Rynku przez Wójta Gminy, mgr inż. Waclawa Szkołę. Po zwiedzeniu zabytkowego centrum, kościoła i muzeum odbyło się spotkanie w Gminnym Ośrodku Kultury z samorządem oraz miejscowym społeczeństwem. Wójt gminy, prezes Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Pruchnickiej oraz dyrektor GOK w interesujących wystąpieniach zapoznali obecnych z osiągnięciami i problemami gminy oraz jej perspektywami rozwojowymi. Informacje o wielkości zaangażowania miejscowego społeczeństwa, jego zaradności i inicjatywy wywarły na gościach duże wrażenie.

Po powrocie do Jarosławia i kolacji dyskutowano do późnych godzin o kondycji poszczególnych towarzystw, ich udziale i znaczeniu w środowiskach, współpracy z samorządami i władzami. Dyskusja ta wykazała raz jeszcze, jak wiele wspólnych problemów mają towarzystwa. Tylko nieliczne, jak Tow. Przyjaciół Strzyżowa czy Stowarzyszenie Miłośników Bochni swoje osiągnięcia zawdzięczają w dużej mierze dobrym lub poprawnym stosunkom z samorządami. Dyskutowano też o kierunkach pracy w środowiskach i trudnościach, zwłaszcza finansowych. Podkreślano konieczność współpracy z lokalnym samorządem, ale na zasadzie partnerstwa, a nie „ubogiego krewnego”. Zwracano uwagę na ważność sprawy posiadania przez stowarzyszenia własnych lokali, bo stwarzają one możliwości stałej i systematycznej pracy oraz rozwijania różnych form działalności.

Udział w strukturach władzy, komisjach i zaangażowanie w działalność charytatywną, to także przejawy aktywności naszych towarzystw. Ważnym ich zadaniem powinien być udział w edukacji regionalno-historycznej w szkołach. Bezpośredni kontakt z członkami stowarzyszeń mógłby być formą żywej lekcji historii, najcenniejszej z metod dydaktycznych.

Dyrektor Krajowego Ośrodka Dokumentacji Regionalnych Towarzystw Kultury, dr Aleksander Kociszewski, przedstawił problemy całego ruchu w kraju, w tym złożoność kontaktów z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego w zakresie uaktywnienia naszego ruchu poprzez zwiększenie dofinansowania i oddziaływania na samorządy, które powinny obligatoryjnie promować i pomagać towarzystwom.

W drugim dniu obrad ich uczestnicy zwiedzili podziemną trasę turystyczną Jarosławia i miejscowe muzeum. Następnie wysłuchali wystąpienia wicestarosty powiatu, Janusza Kołakowskiego, który przedstawił dzia-

łałość kulturalną w powiecie po reformie administracyjnej. Potem dokonano oceny sesji wyjazdowej w Pruchniku zgadzając się, że była bardzo udana i spełniła oczekiwania uczestników Konferencji.

Głos zabrał: Adam Kluska – prezes Rady Regionalnych Towarzystw Kultury Województwa Podkarpackiego. Przedstawił stan towarzystw kultury województwa podkarpackiego po ukonstytuowaniu się 10.04.1999 oraz podjęciu działalności. Sprawy te uszczegółowił Aleksander Kędzior, członek Rady Krajowej RTK z Przemyśla. Dużym zainteresowaniem spotkały się także wystąpienia Stanisława Kobieli z Bochni, Władysława Rękosiewicza z Przemyśla, Władysława Dziedzica z Przeworska, Edwarda Krężałka z Brzeska i Stanisława Gajerskiego z Cieszanowa.

Podsumowując Konferencję jej przewodniczący, Romuald Ostrowski, zwrócił uwagę, że nieopatrne i krótkowzroczne działania władz samorządowych spowodowały zniknięcie tysięcy autentycznych regionalnych wiejskich ośrodków kultury, jakimi były Koła Gospodyń Wiejskich; ich odtworzenie będzie procesem trudnym i długotrwałym.

Obrady, wymiana doświadczeń i żywa dyskusja w Jarosławiu pozwalają na sformułowanie pewnych wniosków i postawienie wspólnych zadań. Chodzi o:

- udział towarzystw w historycznej i regionalnej edukacji w szkołach, wydawanie własnych opracowań historycznych lub popularnonaukowych i czasopism,
- dążenie do uzyskania w istniejących już publikacjach szpalt firmowanych przez towarzystwa,
- popularyzowanie wiedzy o ludziach zasłużonych dla regionu i środowiska,
- dążenie do zwiększania częstotliwości spotkań z członkami stowarzyszeń,
- opracowanie projektu apelu-wezwania do samorządowych władz gmin, powiatów i województw o obligatoryjne wprowadzenie do ich programów działania problemów regionalizmu,
- utworzenie Podkarpackiego Ośrodka Dokumentacji Stowarzyszeń Regionalnych,
- integrację stowarzyszeń w ramach nowych jednostek administracyjnych i częstszą wymianę doświadczeń.

Na zakończenie uczestnicy Spotkań wpisali się do kronik SMJ. Ks. Władysław Pilarczyk – sekretarz Rady Krajowej RTK – napisał:

Jesteśmy zaszczyceni i głęboko wzruszeni ogromną serdecznością i gościnnością, jaką otoczono nas na II Małopolskich Spotkaniach Towarzystw Regionalnych – Jarosław 1999.

Wzbogaceni wiedzą o Waszym pięknym regionie i wspaniałej, pełnej sukcesów działalności Towarzystwa Miłośników Jarostawia, my, uczestnicy tych Spotkań, składamy wyrazy podziękowania i życzenia dalszej owocnej pracy dla dobra przyszłych pokoleń i naszej ukochanej Ojczyzny.